

MILLOIN LAPSI PELAA LIIKAA?

EFCAP-seminaari 29.11.2019

Mikko Meriläinen

@MVMerilainen

mikko.merilainen@tuni.fi

MIKKO MERILÄINEN

- Tutkija, Tampereen yliopisto
- Väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto
- Pitkän linjan peliharrastaja
- Entinen pelihaittatyöntekijä

Milloin lapsi pelaa liikaa?

Milloin lapsi pelaa liikaa?

Milloin lapsi pelaa liikaa?

Milloin lapsi pelaa liikaa?

LAPSI

- Ei ole olemassa geneeristä lasta
- Ei ole olemassa geneeristä perhettä
- Jokainen lapsi on yksilö, jolla on omat mieltymyksensä, herkkyytensä, oma temperamentti ja elämäntilanne
- Minkälainen lapsi?
 - Intensiivisesti kiinnostuva?
 - Fyysistä leikkiä välttävä?
 - Keskittymishäiriöinen?
 - Mediasta innostunut?

PELAAMINEN

PELAAMINEN

- Mikä peli?
- Minkälainen pelitilanne?
- Kenen kanssa?
- Luvalla vai salaa?
- Onko jostain pois?

LIIKAA

- Kenen mielestä liikaa? Tarkoittaa eri asioita eri ihmisille
- Liikaa suhteessa mihin?
 - Fyysinen passiivisuus
 - Muiden asioiden laiminlyönti
 - Elämän monipuolisuuden kärsiminen
 - Lapsen oma pyrkimys rajoittaa
- Mitään tiettyä aikarajaa esimerkiksi terveyden näkökulmasta ei ole

EI YKSINKERTAISIA TOTUUKSIA

- Pelaaminen, lapsuus ja liiallisuus ovat kaikki monimutkaisia kokonaisuuksia
- Ei ole sapluunaa, joka sopisi joka tilanteeseen, joka lapseen, joka perheeseen
- Liika yksinkertaistaminen on sudenkuoppa (mutta sitä toivotaan)

KAI NYT JOTAIN VOI SENTÄÄN SANOA

- Konkretia avuksi:
 - Aiheutuuko konkreettisia haittoja ja vai onko kyseessä vain huoli?
 - Tuntevatko vanhemmat pelaamista?
 - Mihin ajatus liiallisuudesta perustuu?
 - Onko lapsen elämä monipuolista?
 - Kuinka lapsi suhtautuu itse pelaamiseen?
 - Mikä lapsen elämäntilanne on?
 - Millaiset suhteet perheessä on?
 - Onko lapsella tunnettuja altistavia tekijöitä (esim. heikot tunnetaidot, keskittymishäiriö, autismin kirjoa)

PELEJÄ VOI PELATA LIIKAA

- Vaikka tarkka määrittely on vaikeaa, ilmiö on olemassa
- Merkittävimmät riskit tulevat muiden asioiden jäämisestä vähemmälle: lapsi tarvitsee monipuolisesti tekemistä
- Pelien koukuttavuus on keskeinen osa niiden viehätystä
- Syyt ja seuraukset nivoutuvat usein yhteen
- Tuntimäärä ei ole liiallisuuden luotettava mittari

ARKI ON SOTKUISTA

Lapsi X on 12-vuotias. Hän asuu kahdestaan äitinsä kanssa, vanhemmilla on avioeroproosessi kesken. X pelaa *Fortnitea* 3-4 tuntia päivässä kavereidensa kanssa ja käy kaksi kertaa viikossa jalkapallotreeneissa. Koulu sujuu melko hyvin. X on ahdistunut vanhempiensa erosta, mutta ei osaa sanoittaa aiheita. Hän keskittyy pelaamiseen, jossa on erittäin taitava. X juttelee yksin kotona ollessaan pelin yhteydessä kaverinsa kanssa, jonka vanhemmat ovat myös eronneet, mikä auttaa ahdistukseen. Välillä pelit venyvät myöhään iltaan ja yöunet jäävät vähäisiksi. Myös koulu on kärsinyt tämän vuoksi. Äiti on huolissaan, ja on lukenut hiljattain lehdestä ongelmallisesta pelaamisesta ja jotain dopamiinista. Äiti haluaa rajoittaa X:n pelaamista, mutta pelaaminen on vieras asia eikä äiti osaa ottaa asiaa puheeksi – myös eroproosessi vie paljon resursseja.

X on surullinen ja epämääräisen vihainen, ja keskittyy välillä tietoisesti intensiivisesti pelaamiseen esimerkiksi yhteisten ruokailujen kustannuksella. Äiti menettää malttinsa ja katkaisee pelikoneesta sähköt. X raivostuu, heittää ohjaimen seinään, juoksee huutaen huoneeseensa ja paiskaa oven kiinni. Tämä todistaa äidin mielestä huolen aiheelliseksi: X on selvästi addikti.

PELIT OVAT (LIIAN) HELPPO SELITYS

- Usein vieras aihe vanhemmille
- Peleihin uppoudutaan usein hyvin intensiivisesti
- Lapset menevät peleistä helposti kierroksille
- Yhdistyy laajempaan huoleen digitaalisesta mediasta
- Riskeinä esim. kömpelö käsittely, muiden ongelmien ohittaminen ja arjen patologisointi
- Pelit eivät tapahdu lapsille, lapset haluavat pelata pelejä
- Lasta ei pidä typistää median uhriksi tai pieneksi dopamiinizombiksi

OHJENUORA KÄSITTELYYN

- Liiallisuuden käsittely tapauskohtaisesti, eri näkökulmat huomioiden
- Pelaamisen tarkastelu osana kokonaistilannetta
- Ammattilaisen omien näkemysten reflektointi
- Huomion kiinnittäminen pelaamisen ja haittojen konkretiaan

A person is silhouetted against a vibrant, multi-colored starry night sky. The sky transitions from deep purple on the left to bright blue on the right, with a dense band of stars running vertically through the center. The word "Kiitos!" is overlaid in white, bold, sans-serif font in the upper-middle part of the image. The person is standing on a dark, rocky ridge in the foreground, looking up at the stars.

Kiitos!